

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव
प्राचीन भारतीय भाषा (संस्कृत-पाली-अर्धमागधी) अभ्यासमंडळ

द्वितीय वर्ष कला

विषय :- अर्धमागधी-जी २ (सामान्यस्तर)

जून-२००८ पासून लागू

वाङ्मय प्रकार अभ्यास -कथासाहित्य

नेमलेला अभ्यासक्रम -

- १) पाइय बोह कहा (गद्य) प्रकाशक ,शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
- २) धुर्ताख्यान (पद्य)अद्याय १,२,३-संपादक,प्रा सौ.व्ही.बी.भगरे,जयसिंगपूर,कोल्हापूर
- ३) प्राकृत काव्य ग्रंथ परिचय- a)सेतूबंध b)गउडवहो c)सुरसुंदरचरियं d)उषानिरुध्द e)कंसवहो f)वज्जालगं
g)भाविसयत्तकहा h) गाहासत्तसई
- ४) व्याकरण I)प्राकृत प्रतीशब्द II) वर्ण विषयक बदल (य व ह श्रुती) स्वरभक्ती,वर्णागम,द्वित्व करणे,
III) पाठ्य प्राकृत पुस्तकाबाहेरील उतारा व त्यावरील प्रश्नोत्तरे)

विभाग पहिला

I) १) अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये-

- (१) कथांचे प्रकारांचे स्वरूप अभ्यासणे
- (२) भाषांतर करणे
- (३)संदर्भसह स्पष्टीकरण

घटक विश्लेषण -

- १) नेमलेल्या कथांचा आशय व मांडणी जाणणे
- २) कथेची भाषाशैली अभ्यासणे
- ३) प्राकृतमधील निवडक कथांचा अभ्यास

विभाग दुसरा

१)अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये-

- (१) विडंबनात्मक कथांचा अभ्यास
- (२) तत्कालीन धार्मिक परिस्थिती जाणणे
- (३) हरिभद्रसुरींचा सामाजिक दृष्टीकोन
- (४) भाषांतर व संदर्भसह स्पष्टीकरण

३) घटक वैशिष्ट्ये -

- (१) आ हरिभद्रांच्या कथेची आशय व मांडणी
- (२) आ.हरिभद्रांच्या कथेतील व्यक्तीरेखा, प्रसंग वर्णन
- (३) आ. हरिभद्रांची निवेदन पध्दती,संवाद व भाषाशैली
- (४) प्राकृत काही महाकाव्य, चारित्र्यकाव्य, खंडकाव्य, मुक्तकाव्य इ. ग्रंथांचा संक्षिप्त परिचय
- (५) व्याकरण काही घटकांचा अभ्यास

संदर्भ ग्रंथ :-

- १) प्राकृत भाषा और साहित्यक आलोचनात्मक इतिहास - नेमचंद शास्त्री
- २) प्राकृत साहित्याचा इतिहास -डॉ.ग.वा.तगारे
- ३) अपभ्रंश साहित्य - डॉ. हरिवंश कोछड

द्वितीय वर्ष कला
विषय :- अर्धमागधी-जी २ (सामान्यस्तर)
जून-२००८ पासून लागू (८०+२० पॅटर्न)
वाङ्मय प्रकार अभ्यास -कथासाहित्य
१) पाइय बोह कहा (गद्य)
२) धुर्ताख्यान (पद्य)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

वेळ ३ तास	८० गुण
प्र.१ मातृभाषेत भाषांतर करा.	१६
I) गद्य विभाग २/३	
II) पद्य विभाग २/३	
प्र.२ संसंदर्भ स्पष्टीकरण करा.	०८
I) गद्य विभाग १/२	
II) पद्य विभाग १/२	
प्र.३ दीर्घांतरी प्रश्न आलोचनात्मक	२४
I) गद्य विभाग १/२	
II) पद्य विभाग १/२	
प्र. ४ वस्तूनिष्ठ प्रश्न	१०
I) एका वाक्यात उत्तरे ५/८	
II) रिकाम्या जागा भरा ५/८	
प्र. ५ प्राकृत ग्रंथ परिचय लिहा २/४	१०
I) गद्य विभाग १/२	
II) पद्य विभाग १/२	
प्र.६ I) व्याकरणात्मक उत्तरे (२/३)	६
अ) य श्रुती ह श्रुती ४/८	
ब) स्वरभक्ती / वर्णागम ४/८	
क) द्वित्व करणे ४/८	
II) प्राकृत उता-यावरील प्रश्नोत्तरे	६
अंतर्गत निरंतर मूल्यमापन परिक्षा	२०

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव
प्राचीन भारतीय भाषा (संस्कृत-पाली-अर्धमागधी) अभ्यासमंडळ

प्रथम वर्ष.एम.ए. (भाग-१ ला) PRK-I

अर्धमागधी -(दुय्यमस्तर)

जून -२००८ पासून लागू

वाङ्मय प्रकार अभ्यास - चरित्रकाव्य/चम्पूकाव्य

नेमलेल्या अभ्यासक्रम

१) करकंडचरित : मुनि कनकामर, संधी-I, II, & III संपादक - डॉ. हिरालाल जैन

२) कुवलयमाला : उद्योतनसूरी (चंडसोम, मानभट्ट, मायादित्य) Passage 86 to 125 प्रकाशक, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

३) अपभ्रंश प्राकृत ग्रंथ परिचय I) मयणपराजयचरित, II) जसहरचरित,
III) परमात्मप्रकाश, IV) भविसयत्तकहा, V) धम्मपरिक्खा, VI) पउमचरित

४) प्राकृत भाषा परिचय : अर्धमागधी, मागधी, पैशाची, शौरसेनी, महाराष्ट्री इ.

I) विभाग पहिला

अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये -

- १) चरित्रकाव्य लक्षणे स्वरूप आणणे
- २) चरित्रकाव्याचे प्रकार जाणणे
- ३) मुनिकनकामर परिचय
- ४) भाषांतर व संदर्भसह स्पष्टीकरण करणे

घटक विश्लेषण -

- १) तत्कालीन राजकीय, परिस्थितीचा अभ्यास
- २) चरित्रकाव्य आशय व मांडणी
- ३) चरित्रकाव्यातील व्यक्तीरेखा, प्रसंगवर्णन अभ्यासणे
- ४) चरित्रकाव्याची भाषाशैली

II) विभाग दुसरा

१) अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये -

- १) आचार्य उद्योतनसुरींचा परिचय
- २) चम्पू कथेचे स्वरूप जाणणे
- ३) कषाय विकारांचा दुष्परिणाम जाणणे
- ४) भाषांतर व संदर्भसह स्पष्टीकरण करणे

घटक विश्लेषण -

- १) तत्कालीन सामाजिक, धार्मिक, राजकीय, आर्थिक परिस्थिती अभ्यासणे
- २) धर्मकथेची वैशिष्ट्ये जाणणे
- ३) अपभ्रंश प्राकृत वाङ्मयाचे स्वरूप जाणणे
- ४) प्राकृत भाषांचा स्थूल परिचय

संदर्भ ग्रंथ :-

- १) प्राकृत भाषा और साहित्यक आलोचनात्मक इतिहास - नेमचंद शास्त्री
- २) भारतीय साहित्याचा इतिहास भाग - २ एम विंटरनिट्झ, पुर्नमुद्रण मुंशीराम मनोहरलाल
- ३) प्राकृत साहित्याचा इतिहास - डॉ. ग.वा.तगारे
- ४) अपभ्रंश साहित्य - डॉ. हरिवंश कोछड

प्रथम वर्ष.एम.ए. भाग-१ ला
अर्धमागधी -(दुय्यमस्तर) PRK-1

जून -२००८ पासून लागू

वाङ्मय प्रकार अभ्यास - चरित्रकाव्य/चम्पूकाव्य

१)करकंडचरित

२) कुवलयमाला

(८०+२० पॅटर्न)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

	८० गुण
प्र.१ मातृभाषेत भाषांतर करा.	२०
I) विभाग पहिला २/३	
II) विभाग दुसरा २/३	
प्र.२ असंदर्भ स्पष्टीकरण करा.	१०
I) विभाग पहिला १/२	
II) विभाग दुसरा १/२	
प्र.३ दीर्घोत्तरी प्रश्न आलोचनात्मक	२८
I) विभाग पहिला १/२	
II) विभाग दुसरा १/२	
प्र. ४ विवेचक परिच्छेद लिहा	१०
I) विभाग पहिला १/२	
II) विभाग दुसरा १/२	
प्र.५ अपभ्रंश साहित्य / प्राकृत भाषा २/४	१२
अंतर्गत निरंतर मुल्यमापन परिक्षा	२०

समकक्ष अभ्यासक्रम		
वर्ग	जुना अभ्यासक्रम	नवीन अभ्यासक्रम
S.Y.B.A	१) अंजणापवणंजयवृत्तं (पउमचरिउ संधी १८ व १९ २) अभयवखाणं - आम्रदेवसुरी संपादक - प्रा. एम.एस्.रणदिवे	१) पाइय बोह कहा (गद्य) प्रकाशक, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर २) धुर्ताख्यान (पद्य) अद्याय १, २, ३- संपादक, प्रा. सौ. व्ही. बी. भगरे, जयसिंगपूर, कोल्हापूर
M.A - I	१) मयणपराजय चरिउ संपादक - डॉ. हिरालाल जैन २) समराइच्चकहा बीओभव	१) करकंडचरिउ : मुनि कनकामर, संधी-I, II, & III संपादक - डॉ. हिरालाल जैन २) कुवलयमाला : उद्योतनसूरी (चंडसोम, मानभट्ट, मायादित्य) Passage 86 to 125 प्रकाशक, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर